

Omenan viljelyn kannattavuus

Susann Rännäri, puutarhatuotannon kehittämispäällikkö

ProAgria SLF

Puh: 0438248705, S-posti: susann.rannari@slf.fi

Taustatietoja

- 9 % omenan omavaraisuus vuonna 2013 (Ruokatieto, 2015)
- 315 tilaa (2015), yhteensä 666 ha, josta 297 ha Ahvenanmaalla. (Luke)
- 53 ha oli luomussa (Luke)
- Vuosituhannen vaihteessa kasvua hillitsevät perusrungot syrjäyttivät voimakaskasvuiset perusrungot miltei kokonaan uusien tarhojen istutuksissa. (HY, Jarmo Heikkilä)
- Keskimäärin omenaa on ollut tilalla reilu 2,0 ha. Ahvenanmaalla 6,7 ha omenaa tilalla.
- Ahvenanmaalla tuotettiin Suomen omenasadosta 73,7 %.
- Suomen kokonaisomenasato vuonna 2015 oli 6 miljoonaa kg.

Kannattavuuden tekijät

- $\text{Tuotot} - \text{menot/kustannukset} = \text{taloudellinen tulos/kannattavuus}$
- TUOTOT => KESKUSTELUA. Mistä tuotot muodostuvat ja mitkä tekijät niihin vaikuttavat?

Sadonmuodostukseen, satotasoon ja laatuun vaikuttavat tekijät

- Viljelytekniikka + perustaminen
- Perustaminen – istutustiheys
- Leikkaus
- Lannoitus
- Kastelu
- Kasvinsuojelu
- Pölytys
- Sadonkorjuu

OMENA	ha		nuori kasvusto, ha		kg/ha	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
KOKO MAA	668,9	666	93,1	35	7790	9050
Uusimaa	95,4	94	10,6	1	4311	4122
Varsinais-Suomi	162,6	154	17	5	3978	5809
Satakunta	4,6	5	1	0	1360	2032
Häme	22,1	22	11,4	2	4450	5881
Pirkanmaa	14	14	8,4	0	1353	916
Kaakkois-Suomi	20,9	19	1,2	0	3419	2859
Etelä-Savo	29	30	8,9	5	2235	2404
Pohjois-Savo	9,2	8	5	1	818	178
Pohjois-Karjala	10,7	5	6	1	1494	350
Keski-Suomi	13,7	14	2,1	2	1738	1132
Etelä-Pohjanmaa	1,5	2	..	..	348	1786
Pohjanmaa	2,1	2	1	1	570	34
Pohjois-Pohjanmaa	1,6	2	0,4	0	4712	165
Kainuu	1,4	1	0,1	0	9092	1541
Ahvenanmaa	280,2	294	19,9	15	13647	9552

Tuotot

- I-luokan kotimaisten kasvisten veroton pakkaamohinta 2009-2015

• Perustuote	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
--------------	------	------	------	------	------	------	------

• Omena, €/kg	1,200	1,476	1,586	1,571	1,664	1,602	1,637
---------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

- LÄHDE: Kasvistieto Oy

- I-luokkaa sadon määrästä?

- Ruotsalaisessa selityksessä: teollisuusomenaa 5 %, luomussa 25 %.
Hävikki: 2 % ja 5 % luomussa.

- Laskelmissa: 25 %, teollisuusomenaa, hävikki 5 %.

- **HAASTE:** Satotasot vaihtelevat rajusti todellisuudessa.

HY:n tutkimuksesta, J. Heikkilä, 2016

Markkinointikanavat	kg	% kokonaissadosta	€/kg	vaihteluväli €/kg
Kauppoihin	30 700	22,5 %	1,77 €	1,70 - 1,84
Torimyyjille	36 750	26,9 %	1,64 €	1,40 - 1,90
Tukkuihin	28 500	20,8 %	1,59 €	1,53 - 1,60
Ravintolat, srk, ruokapiirit	250	0,2 %	1,93 €	1,75 - 2,63
Tapahtumat, markkinat, tori	700	0,5 %	2,78 €	2,63 - 2,80
Suoramyynti tilalta	4 800	3,5 %	2,27 €	1,75 - 2,63
Itsepoiminta	2 700	2,0 %	1,81 €	1,32 - 2,63
Ykkösluokka ja itsepoimitut omenat yhteensä	104 400	76,4 %	1,71 €	
Jalostukseen	32 200	23,6 %	1,19 €	0,60 - 2,00
Kokonaissato yhteensä	136 600	100,0 %	1,58 €	

Kannattavuuden tekijät

- $\text{Tuotot} - \text{menot/kustannukset} = \text{taloudellinen tulos/kannattavuus}$
- KUSTANNUKSET => KESKUSTELUA. Mikä on omenan tuotannon merkittävin kustannuserä?

Omenantuotannon kustannuslajit

- Muuttuvat ja kiinteät kustannukset
- Tarvikkeet (lannoitus, kasvinsuojelu, pakkaus, taimet, tukitolpat...)
- Työkustannus (usein suurin yksittäinen kuluerä)
- Yleiskustannukset (hallinto, koulutus, kiinteistön hoito, neuvonta, ammattikirjallisuus, jäsenmaksut, jätteiden käsittelymaksut jne)
- Pääomakustannukset: korot, korjaus- ja kunnossapito sekä vakuutusmaksut
  - Laskennallisia kustannuksia: liikepääoman ja sidotun pääoman korko, poistot

Tutkimustilojen
 suurimmat
 kustannuslajit. HY
 Heikkilä, 2016

Suurin- mat kus- tannus- lajit	Tutkimustilat	% koko- naiskus- tannuk- sista	Testitila	% koko- naiskus- tannuk- sista
1	Työkustannus	49,23 %	Työkustannus	40,46 %
2	Rakennukset	10,95 %	Rakennukset	10,49 %
3	Koneet ja kalusto	7,54 %	Taimet	9,00 %
4	Taimet	5,51 %	Pakkauslaatikot	7,67 %
5	Pellon kustannukset	3,20 %	Koneet ja kalusto	6,52 %
6	Tuenta	2,80 %	Tuenta	4,46 %
7	Sähkö	2,02 %	Liikepääoman korko	2,25 %
8	Liikepääoman korko	1,97 %	Sähkö	2,24 %
9	Polttoaine traktori	1,88 %	Pellon kustannukset	2,20 %
10	Lannoitus	1,86 %	Lannoitteet	1,92 %
11	Omaisuu- den ja toimin- nan vakuutus	1,73 %	Omenien rahti	1,55 %
12	Pakkauslaatikot	1,61 %	Mehiläispesät, vuokra	1,47 %
13	Aita	1,35 %	Kasvinsuojeluaineet	1,40 %
14	Kasvinsuojeluaineet	1,06 %	Myyräverkot	1,13 %
15	Katekangas	0,80 %	Tihkukastelu	1,09 %

Perustamiskustannus

- Taimet isoin kustannuserä – korreloi suoraan satotasoon.
- Laskelmissa käytetty, 10 kg/taimi
- Tutkimustilojen perustamiskustannukset: 15.854 – 59.967 €/ha

Yksikkökustannus tutkimuksessa

- Vaihteli 2,16 - 31,38 €/ tuotettu omena kilo kohden
- Tilanne kestämaton – tilat tekevät tappiota
- Työvoimakustannukset ja tehoton tuotanto, satotasot alhaisia
- Kannattavuutta ei paranneta vain yhdellä toimenpiteellä – toimiva, harkittu kokonaisuus.
- Ratkaisut tilakohtaisia
- Testitilalla päästiin voiton puolelle 9 vuonna

Laskelmien ongelmat

- Tietojen pitävyys
- Laajuus ongelma
- Mittaamisongelma
- Arvostusongelma
- Kohdistusongelma
- Jaksotusongelma
- Yhteenveto: laskelmat ovat tilakohtaisia, kun ongelmat ratkaistaan on muistettava miksi päädyttiin siihen ratkaisuun ja muistaa mihin se vaikuttaa.

LÄHTEET:

- http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo10_5.pdf
- https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160190/Maisteritut_kielma%2015012016.pdf?sequence=2

KIITOS!